

૧. ચાલો, ગાઈએ ગીતડું :

ચકલી બોલે કે ચીંચીંચીં
 ઉજાણી કરીએ જીજીજી
 કૂકડો બોલે કે કૂકરે કૂ
 બોલો બનાવીએ શું શું શું ?
 પોપટ બોલે કે કિર કિર કિર
 આજે બનાવીએ ખીર ખીર ખીર
 એવામાં આવી બિલાડી એક
 તેણે લગાવી જબરી ઠેક
 પૂરી ખાધી ને ખીર પી ગઈ
 મોટી ઉજાણી બિલ્લીને થઈ.

- રમેશ પારેખ

૨. અમને ઓળખો :

નીચે આપેલાં વાજિંત્રોનાં નામ ખોલો. વિદ્યાર્થીઓ ચિત્રમાંથી તેનો ક્રમ શોધીને લખશે.

૧

૨

૩

૪

૫

૬

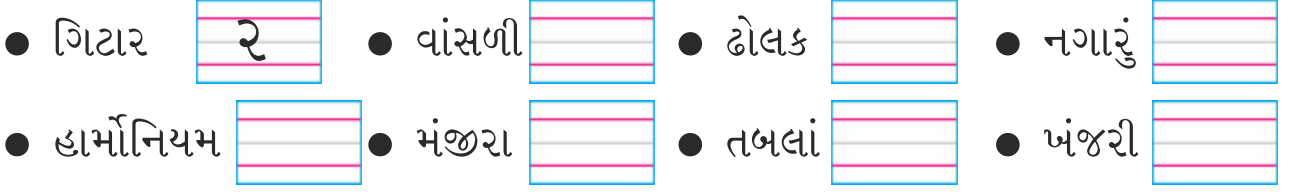

૭

૮

૩. વાર્તા :

- સામે આપેલ ચિત્રમાં જે પ્રાણીઓ રંગ વગરનાં છે તેમાં રંગ પૂરાવો.

ગીત એક રીત અનેક

એક કોયલ ફરવા નીકળી. તે ઊડતી જાય ને ગાતી જાય :

“સા રે ગ મ પ ધ નિ સા

સા નિ ધ પ મ ગ રે સા”

રસ્તામાં મળ્યો એક મોર. એ કરે ન કોઈ ‘દિ શોર.

ગાયન એનું બહુ મધુરું. લાગે સૌને ખૂબ સૂરીલું. બંને જંગલમાં ગાતાં જાય :

“સા રે ગ મ પ ધ નિ સા

સા નિ ધ પ મ ગ રે સા”

બંનેને મળ્યો એક દીપડો, “મોર-કોયલ, ચાલ્યાં ક્યાં ?”

“એક મજાની હરીફાઈમાં.”

“હરીફાઈ ? હરીફાઈનું નામ શું ?”

“ગીત એક, રીત અનેક”

“તો ચાલો હું પણ આવું.”

કોયલ કહે, “અમે એક હાર્મોનિયમ વગાડનારને શોધીએ છીએ.”

દીપડો કહે, “પેલો હલકો ફૂલકો હાથી, એને બનાવો સાથી.” મોરે ‘ટેહુક’ કહીને બૂમ પાડી ને હાથી હાજર.

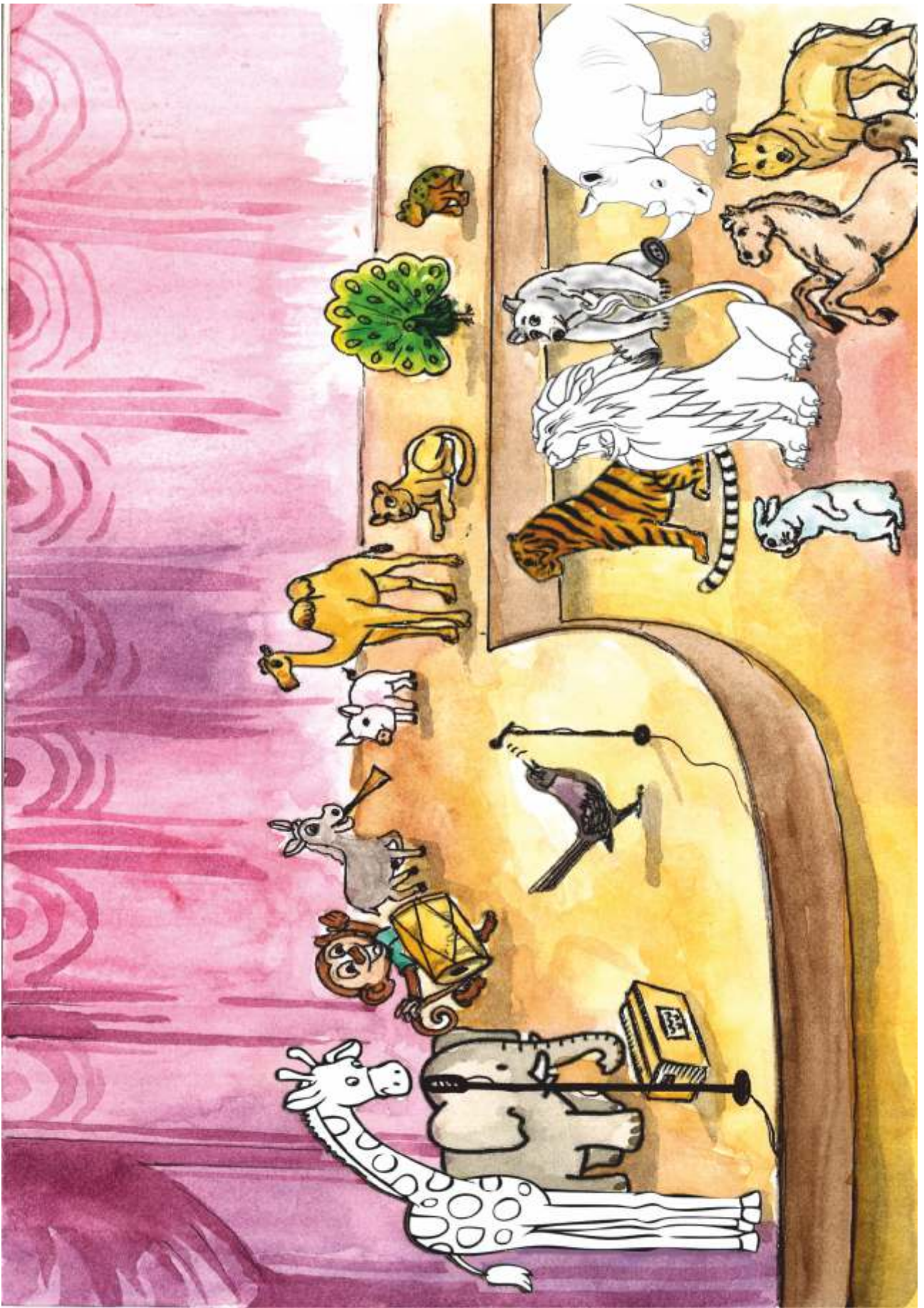
ઓહો ! સાથે આવ્યો ઢોલી બંદર.

ઠુમ ઠુમ ઠુમકઠુમ, ઢુમઢુમ ઢુમકઢુમ, તાક ધિનાધિન તા....

સાથે શરમાળ શિયાળ પણ જોડાયું. ઊંચું ઊંચું ઊંટ તો ઊંધા પગે દોડ્યું.

બધાં ભેગાં થયાં દંગલ સરોવરની પાળે. નોળિયા પાસે જઈ નામ નોંધાવ્યાં.

○ ○ ۷۹ ۷۹ ۷۹ ○ ○

ત્યાં જ જિરાફે ઘોષણા કરી -

“તો શરૂ થાય છે હરીફાઈ : ગીત એક, રીત અનેક ...

વિજેતાને મળશે જંગલના દંગલ સરોવરમાં એક મંગલફેરો... કાયબાની પીઠ પર બેસીને તે પણ દર મહિને એક વાર !

કાયબાની સવારી, ગિફ્ટ છે અમારી !”

બધાંએ તાળીઓનો ગડગડાટ કર્યો.

સૌથી પહેલો વારો હતો કોયલનો. કોયલે ચિઠ્ઠી ઉપાડી. કોયલના ભાગે આવ્યું રડતાં રડતાં ગાવાનું. એણે શરૂ કર્યું :

ઊંહું ઊંહું... અંતર ઊંહું ઊંહું મંતર ઊંહું ઊંહું જંતર...

ઊંહું ઊંહું... હું જાણું છું એક ઊંહું ઊંહું... મંતર...

ઊંહું ઊંહું તને ચકલી બનાવી દઉં... છૂં... ઊંહું ઊંહું ઊંહું ...

સૌ ખડખડાટ હસી પડ્યાં.

ભૂંડની ચિઠ્ઠીમાં લખ્યું હતું : નાયતાં નાયતાં ગાવાનું. ઊંચા ઊંચા ઊંટની ચિઠ્ઠીમાંથી નીચી ડોકે ગાવાનું નીકળ્યું. દીપડાની તો ચિઠ્ઠી જ જેમતેમ ખૂલી; તેમાં લખ્યું હતું : મોં બંધ રાખીને ગાવાનું !!

મોરને હસતાં હસતાં ગાવાનું નીકળ્યું.

દેડકાભાઈને પેટમાં દુઃખતું હોય એમ ગાવાનું હતું. આવાં ગીતો સાંભળી સૌ પોતાનું પેટ પકડી હસી પડ્યાં.

વરુભાઈને એમ કે મારો વારો છેલ્લે છે એટલે જરા સ્ટોલ પર જઈ ગરમાગરમ ભજિયાં ખાઈ આવું. મોટા લીલા મરચાનું આખું ભજિયું જેવું મોંમાં મૂક્યું કે ત્યાં તરત જ જિરાફે વરુનું નામ જાહેર કર્યું.

વરુભાઈ તો મોંમાં ભજિયા સાથે દોડતા માઈક પાસે પહોંચ્યા. ચિઠ્ઠી ઉપાડી.

તેમાં લખ્યું હતું : મોટા અવાજથી ગાઓ.

વરુભાઈ તો મોંમાં ભજિયા સાથે ગાવા લાગ્યા. માંડ સંભળાય તેવો અવાજ નીકળ્યો. ‘અંતર મંતર જંતર...’

બધાં તો એવાં હસ્યાં... એવાં હસ્યાં... એવાં હસ્યાં... હા... હા... હા... ! હો... હો... હો... ! હાઉ... હાઉ... હાઉ... ! હૂ... હૂ... હૂ... !

૪. વાતચીત :

૧. કોયલ શું ગાતી હતી ?
૨. કોયલ અને મોરને સામે કોણ મળ્યું ?
૩. બધાં ભેગાં થઈ ક્યાં જવાનાં હતાં ?
૪. ઊંધા પગે કોણ દોડતું હતું ?
૫. હરીફાઈમાં કોણે કોણે ભાગ લીધો હતો ?
૬. હરીફાઈમાં વિજેતા બનનારને કોની સવારી મળવાની હતી ?
૭. આ હરીફાઈમાં તમે પહેલો અને બીજો નંબર કોને આપશો ?
૮. ‘અંતર મંતર જંતર...’ તમને ગમતી રીતે ગાઈ બતાવો.

૫. અભિનય :

- કોયલ - મોર - દીપડો મળ્યાં તેનો અભિનય.
- કોયલે હરીફાઈમાં ગાયેલું ગીત.
- મોંમાં ગરમાગરમ ભજિયા સાથે ગીત ગાતું વરુ.

વિદ્યાર્થીઓનાં જૂથ બનાવી, આ વાર્તાની ઘટનાઓનો અને જુદી જુદી રીતે ગાવાનો અભિનય કરાવો.

૬. સમજો અને લખો :

૧. લયકો   કોયલ

૨. યજ્ઞ તાગા માં લગજં

જંગલમાં ગાતા જાય.

૩. રુંધુમ હુબ નુએ નયગા

૪. રીક છાષધો ફેરાજિ

૫. કનેઅ તરી કએ તગી

વાક્યોને સુલટાં કરી લખાવ્યા બાદ વિદ્યાર્થીઓને જૂથમાં બેસાડી 'ગીત એક રીત અનેક' વાર્તાનાં કોઈ પણ ત્રણ વાક્યોને આગળ મુજબ ઊલટાં લખવા કહો.

૧.

૨.

૩.

૭. ફકરામાંથી ભ, ય, ધ, ફ વાળા શબ્દો શોધીને લખો :

વિદ્યાર્થીઓને આ ફકરાનું મોટેથી ઝીલવાંચન કરાવ્યા બાદ શબ્દો શોધવા કહો. તેમણે શોધેલા શબ્દો વારાફરતી મોટેથી વંચાવો.

ભૌમિકભાઈ અને સોનલબહેન મોરવા ગામમાં રહે. તેમને એક દીકરો અને એક દીકરી. દીકરાનું નામ ધૈવત અને દીકરીનું નામ યામી. તેમના ઘરમાં બધાંને જુદું જુદું ખાવાનું ભાવે. સોનલબહેનને શાક ભાવે નહીં પણ સફરજન હોંશે હોંશે ખાય. ભૌમિકભાઈને ભાજી ઘણી વહાલી. ધૈવતને શાકમાં રવૈયાં અને ફળમાં પપૈયું ભાવે. યામીને દૂધીનું શાક ભાવે અને ફળમાં જામફળ મળી જાય એટલે બસ !

ભ

ય

ધ

ફ

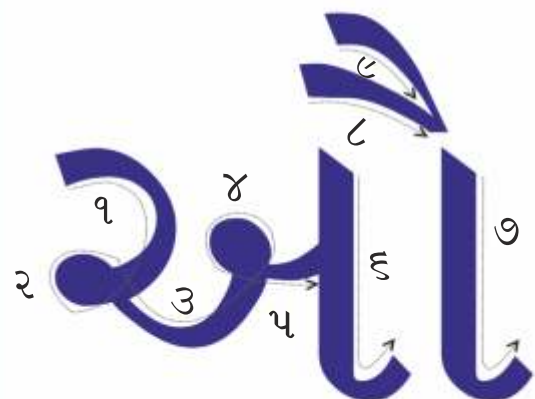
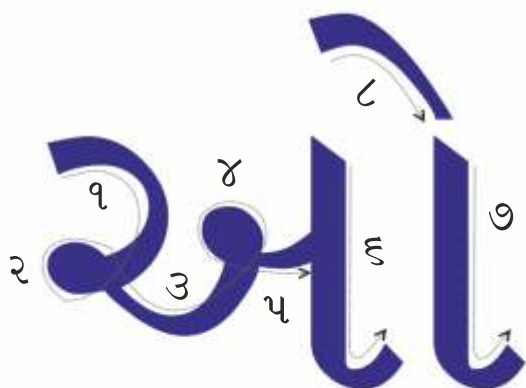
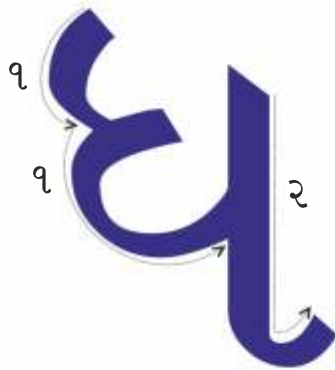
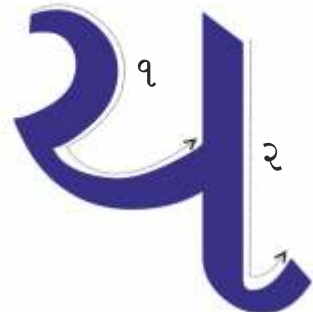
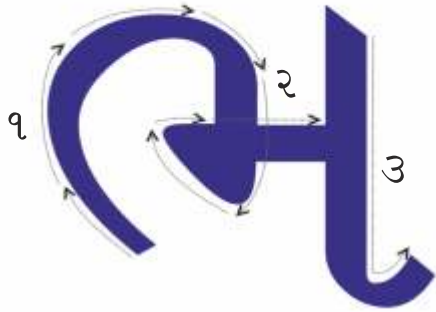

૮. ત્રણવાર આંગળી ફેરવો :

૯. લખો :

૮	૮	૯	૯	૯	૯
---	---	---	---	---	---

--	--	--	--	--	--

૮	૮	૮			૮
---	---	---	--	--	---

--	--	--	--	--	--

૮	૮	૮	૮		૮
---	---	---	---	--	---

--	--	--	--	--	--

૮	૮	૮	૮		૮
---	---	---	---	--	---

--	--	--	--	--	--

અ	આ	ઓ	ઓ		ઓ
---	---	---	---	--	---

--	--	--	--	--	--

અ	ઓ	ઓ	ઓ		ઓ
---	---	---	---	--	---

--	--	--	--	--	--

૧૦. વાંચો પણ ગાતાં ગાતાં...

આજે વનમાં ફરીથી મહેફિલ હતી

બધાંએ અલગ અલગ ગીત ગાયાં.

કોયલે ગાયું : જંગલમાં બોલે કોયલ કૂકૂ કૂકૂ...

મોરે લલકારીને ગાયું : મન મોર બની થનગાટ કરે

મારું મન મોર બની થનગાટ કરે.

દીપડો ગાવા ગયો : “આ આ ઈ... ઉ... ઉ... ઊ...

ઓ ઓ ઓ... ઔ... ઔ ઔ...

ઊંટે ગાયું : “ચાલવાના, ચાલવાના રણમાં રે ચાલવાના.

ઊંચા ઊંચા ઊંટ અમે નીચા નહીં નમવાના.

ભમ ભમા ભમ ભમ... ભમ ભમા ભમ ભમ...

શિયાળે ગાયું : હાય હૂકી... હાય હૂકી હાય હાય

બધા કેવું મીઠું મીઠું ગાય ગાય !

મહેફિલમાં બધાને ભારે મજા પડી.

૧૧. કહો અને લખો :

- તમને કોનાં ગીત વધુ ગમ્યાં ?
- તમને ગમેલાં બે ગીતની લીટીઓ અહીં લખો.

૧૨. ગાઓ :

એક ઝરણું દોડ્યું જાતું'તું
એ તો અધ્ધરથી પછડાતું'તું,
પછડાતું'તું, અથડાતું'તું,
તોયે હસતું હસતું જાતું'તું ... એક ઝરણું.
સીમ, ગામ ને ખેતર - પાદરમાં
હસતું - રમતું એ જાતું'તું.
રમતું-ભમતું, ભમતું-રમતું.
એ સાગરમાંહી સમાતું'તું... એક ઝરણું.
એને કાંઠે પંખીડાં પાણી પીએ,
એને નીરે નાનાં બાળ રમે,
નિત આનંદે ઊભરાતું'તું... એક ઝરણું.

- ગોવિંદભાઈ પરીખ

૧૩. વાતચીત :

૧. ઝરણું શું શું કરતું હતું ?
૨. ઝરણું ક્યાંથી પછડાતું હતું ?
૩. ઝરણું પડી જાય તો શું કરે ?
૪. ઝરણું ક્યાં ક્યાંથી પસાર થાય છે ?
૫. ઝરણું છેલ્લે ક્યાં પહોંચે છે ?
૬. જાતું'તું, હસતું'તું જેવા બીજા શબ્દો બોલો.
૭. તમે કોઈ નદી, તળાવ કે ધોધમાં નાહ્યા હો તો તેની વાત કહો.

૧૪. 'ગીત એક રીત અનેક' વાર્તા ફરીથી સાંભળી આ વાક્ય કોણ બોલે છે તે લખો:

૧. સારેગમપધનિસા

૨. અમે એક હરીફાઈમાં જઈએ છીએ.

૩. હાથીને તમારો સાથી બનાવો.

૪. આ છે ગાવાની હરીફાઈ, નામ છે ગીત એક રીત અનેક !

૫. ગાતા પહેલાં ગરમાગરમ ભજિયાં ખાઈ લઉં.

૧૫. પાનાં નંબર લખો :

વિદ્યાર્થીઓને જૂથમાં બેસી નીચેની લીટી કયા ગીત કે ગીતડામાં આવે છે તે શોધવા કહો. તે કયા પાના પર છે તે લખવા કહો. ત્યારબાદ તે ગીત કે ગીતડાની તેમને ગમતી પંક્તિ ગાવા કહો.

પંક્તિ	પાના નંબર
૧. એ તો ઊડ્યું છાનુંમાનું	
૨. ચકચક કરતાં... ફરફર ફરતાં... પજવે આખો દહાડો	
૩. ઝૂલા ઉપર ખેલ બતાવું, ગુલાંટ મારી નીચે આવું.	
૪. ઝબૂક ઝબૂક વીજળી થાય, દોડે વાદળ ચારેકોર	
૫. આભમાં ઊડે સુપરમેન	
૬. વીજળી ચમકે ચમચમ	

૧૬. રમત : ઝટપટ જાસૂસ

● દરેક વિદ્યાર્થીને ચિઠ્ઠીમાં એકમ-દુની ‘કામગરી મરઘી’ વાર્તામાંથી એક શબ્દ લખવા કહો. ● તેમને સૂચના આપો કે તેમણે લખેલો શબ્દ કોઈ જાણી ન જાય. ● ત્યારબાદ બધી ચિઠ્ઠીઓ તમારી પાસે ભેગી કરો અને વર્ગ સામે ઉછાળો. ● વિદ્યાર્થીઓ દોડંદોડા કરી એક એક ચિઠ્ઠી લઈ લેશે. ● તેઓ તેમની પાસે આવેલી ચિઠ્ઠી **કોણે લખી છે** તે શોધશે. ● પછી તે ચિઠ્ઠી તેને **આપવાનો** અને **પોતે લખેલી** ચિઠ્ઠી **મેળવવાનો** પ્રયત્ન કરશે. ● જેને પોતાની ચિઠ્ઠી મળી જાય તે ક્રમશઃ તમારી પાસે આવે તેમતેમ ક્રમ આપતા જાઓ.

